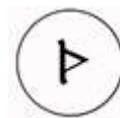

DEVELOPMENT OF THE MEDIAL FUNCTION OF SOCIAL COMMUNICATION IN MODERN SOCIETY

Valentyna Ilganayeva,
Doctor of Science in History,
Professor of Department
of Social-Cultural Activity
E-mail: ilganaeva_v2006@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-8577-2442>
Municipal Institution of Higher Education
«Uzhgorod Institute of Culture and Arts»
Mynajska 38/88, Uzhgorod,
Ukraine, 88009.

Citation:

Ilganayeva, V. (2021). Development of the Medial Function of Social Communication in Modern Society. *Social Communications: Theory and Practice*, Vol. 12(1), 11–21.
 DOI: 10.51423/2524-0471-2021-12-1-7
 Retrieved from <https://new.comteka.com.ua/index.php/journal/article/view/86>

© Ilganayeva V., 2021

Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ANNOTATION

The **purpose** of the article is to substantiate the factors and content of the evolutionary development of communication as a medial function in society.

Research methods and techniques. Methodological integrity of the study of communication phenomena is achieved using a number of scientific approaches: historical-evolutionary, system-integration, process, teleological, which make it possible to carry out the necessary synthesis of knowledge about the functionality of social communication. They stimulate the processes of foundation, integration, generalization, innovation of scientific and cognitive activities in the social and communication sphere. The set of scientific approaches verifies the achievements of research in various scientific areas that use the communication principle to study social processes and influence the formation of an understanding of the unity of communication processes in society.

Conclusions. It is proved that the deepening of the study of communication phenomena is a systemic need to improve social interaction in society. It is noted that now a completely different systematic organization of communication interaction is being formed, which is due to the scale of the communication process in society. The social purpose of communication and the communication process is manifested through a system-regulatory function, which is provided by the structural form of communication processes and their content. The medial function of communication is aimed at ensuring the integration of society and humanity to achieve an equilibrium social interaction and the state of society as an integral system.

Keywords: communication, social interaction, social communications, definition, functionality, mediality.

РОЗВИТОК МЕДІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Валентина Ільганаєва,
доктор історичних наук,
професор кафедри соціокультурної діяльності,
КЗВО «Ужгородський інститут культури і мистецтв» ЗОР,
(м. Ужгород, Україна).

Вступ

Проникнення комунікаційних відносин до різних сфер суспільної діяльності свідчать про досягнення соціальною системою наступного трансформаційного етапу розвитку. Новий етап розвитку суспільства й культури характеризується єдністю комунікаційних процесів, сфера яких уже стала сферою регулювання. Ураховуючи глобальні соціокультурні зміни, можна говорити про необхідність розширення масштабу розгляду комунікаційних феноменів з урахуванням множини змін, що відбулися в медіапросторі сучасності. Традиційні структури соціально-комунікаційної діяльності продовжують виконувати свої соціальні завдання, але все більше й більше підпадають під дію мережових властивостей нового простору. Це дозволяє прийняти до уваги розуміння медіа як екрана загальної мережі сприйняття нових явищ і знов повертатися до її вивчення (Конах, 2015). Дослідження ведуть до закріплення розуміння багаторівневості медіапростору, що додає можливості розширення інтерпретування комунікації та її функціональності в соціальній системі. При цьому в нових інтерпретаціях поєднуються всі можливі підходи до їх оцінювання: фізичні, біологічні, технічні, духовні (Рашкофф, 2003; Ільганаєва, 2017; Крылов & Юсупов, 2016).

У структурі медіапростору нові умови суспільного життя можна розглядати через певні середовища, що за короткий термін набувають більш чіткого вигляду: техносфери, що побудована на ІКТ; інфосфери, що базується на інформаційно-мережових магістралях; соціоінфосфери, що містить будь-які потоки інформації, структури, що їх організують, управляють, забезпечують їх споживання; семіосфери, що утворюється рухом смислів; сенсоросфери як середовища почуттів і станів соціальної свідомості (Ільганаєва, 2009). Запропонована структура знаходиться в динамічному процесі становлення, що підтверджується низкою сучасних досліджень (Williams Woolley, Chabris, Pentland, Hashmi & Malone, 2010; Коротков, 2008; Лазаревич, 2010). Структурна будова медіапростору дозволила наблизитися до прямого розгляду соціальної пам'яті, соціального інтелекту й соціальної свідомості як результату реалізації функцій соціальних комунікацій (Ільганаєва, 2017).

З'ясування сутнісного розуміння комунікації в її історико-генетичній, процесуальній та онтологічній цілісності дозволяє зробити кілька важливих висновків, які підтверджуються низкою тенденцій у науковій методології та практиці наукової рефлексії щодо комунікації, комунікаційного процесу в соціальному просторі.

Мета статті полягає в обґрунтуванні чинників, змісту еволюційного розгортання комунікації як медіальної функції в суспільстві.

Методи й методики дослідження

Методологічна цілісність вивчення комунікаційних феноменів досягається використанням низки наукових підходів: історико-еволюційного, системно-інтеграційного, процесного, телеологічного, що дають змогу провести необхідний синтез знань відносно функціональності соціальної комунікації. Вони стимулюють процеси фундаменталізації, інтеграції, генералізації, інновації науково-пізнавальної діяльності в соціально-комунікаційній сфері. Використання сукупності наукових підходів дозволяє верифікувати досягнення досліджень різних наукових напрямів, що використовують комунікаційний принцип для вивчення соціальних процесів та впливають на формування розуміння єдності комунікаційних процесів у суспільстві. Сьогодні ми вже знаходимося в глобальній мережі медіакомунікацій, що інтегрують у собі всі рівні соціальної взаємодії.

Результати й обговорення

Останні розробки онтологізації соціальності вказують на це (Чойропов, 2014; Розанов, 2015; Дегтярев, 2020). Комунікація й комунікативні практики напряду впроваджуються до контексту розвитку теорії соціуму. Особлива роль впливу комунікації на соціальні процеси продемонстровано в нижчезазначених роботах (Ильясов, 1991; Зотов&Лысенко, 2010; Ильганаева, 2014). Складається нова соціально-комунікаційна ситуація, яка висвітлює дію закону зниження інформаційної ентропії шляхом збереження соціальної енергії, що витрачається на подолання суперечностей між учасниками соціальної дії (Кузнецов, Баксанский & Гречишкіна, 2006; Рашкофф, 2003). Це є запорукою досягнення динамічної рівноваги в стосунках усіх соціальних суб'єктів, що утворюють не просто сукупність розрізнених індивідів та груп людей. Вони демонструють нову цілісність людей, що знаходяться в процесах спілкування та комунікації, і комунікують у єдиному ментально-когнітивному просторі глобального життєвого світу.

На користь зазначеної ситуації необхідної аргументації додають дослідження зростання практики цілеспрямованого впливу на учасників комунікаційних відносин у суспільстві (Рашкофф, 2003; Холод, 2011; Холод, 2013; Лисичкин, 2001). Різниця ментально-культурних установок і звичні моделі успадкування національно-культурних ознак отримують нове розуміння. Усі розбіжності знаходять пояснення через необхідність сприйняття єдиного життєвого простору й бачення розбіжностей як еволюційного потенціалу інтеграції суб'єктів соціальної дії й соціальних відносин. Такий погляд формується завдяки дослідженню процесів соціальної атомізації (Бауман, 2005; Ильин, 2015) та нової соціальної агрегації в мережевому просторі медіа (McFarlane, 2010; Новиков, 2009; Фридман, 2007; Крапивенский, 1996; Навроцький, 2005). Характеристикою якості здійснення соціальної комунікації, виконання нею свого соціально-системного призначення сьогодні стає намір, інтенціональність комунікаційної дії, що в певному векторі може знімати розбіжність між індивідами й суб'єктами соціальної дії та, навпаки, приводити до напруженості, конфліктів у життєвому просторі суспільства. Невипадково маніпулювання суспільною свідомістю займає наразі визначальну роль у соціальних процесах (Рашкофф, 2010; Холод, 2011; Холод, 2013; Лисичкин & Шелепин, 2001). Комунікаційна інтенція, на мою думку, у цих умовах набуває телеологічного значення в процесі підготовки до комунікаційної дії в будь-якій комунікаційній ситуації, на будь-якому рівні здійснення комунікаційного процесу. При цьому виникають інтенціональності комунікаційної дії різної конвергентної

спрямованості, позитивної або негативної щодо цілей комунікаторів. Тому розуміння комунікації, як форми соціальної взаємодії, є виправданим. Комунікація постає засобом подолання дисбалансу у відносинах між комунікаторами, коли досягається рівновага логічного (розумного) і чуттєвого (ейдетичного) сприйняття навколишньої дійсності. Цей стан забезпечує перехід в інтелектуальній сфері суспільства від пізнання із використанням наявних у людини органів чуття, навіть через використання технічних засобів і технологій їх розширення до чуттєвого сприйняття навколишнього світу. Зовнішній тиск із боку життєвого світу людини супроводжується внутрішньою напругою від незадоволеності й відсутності необхідних знань і правильних поведінкових реакцій у керованих і контрольованих медіаумовах. Ці проблеми породжують необхідність розкриття комунікаційного принципу в просторі соціальної взаємодії. Дослідження комунікації, комунікаційного процесу та комунікаційної взаємодії в масштабі розвитку соціальних процесів дозволяють забезпечити поглиблення соціально-комунікаційної теорії й пізнання медіареальності. Її розширення лежить у надсистемному упорядкуванні та консолідації моделей сприйняття, структурування когнітивного відтворення медійного досвіду, що накопичений міжнародною професійною спільнотою.

Сфера взаємодії встановлюється всередині суспільства й за його межами у всій різноманітності своїх системних цілей, способів, предметів, технологій, що забезпечують підтримку гомеостазу суспільної системи. У нашому світі або життєвому просторі існування людини відбувається об'єктивізація людини як ідеї або сили, мета реалізації якої залежить від усвідомлення людиною своєї сутності та її вільного вибору щодо причетності, пов'язаності з єдиною соціальною системою. Соціальна взаємодія таким чином може бути визначена як сукупність взаємоспрямованих дій, що встановлюють рівноважні відносини між людьми з досягнення спільної мети/цілей. Це система взаємозумовлених дій, де дія одного суб'єкта є одночасно причиною й наслідком дій інших суб'єктів у мережевому просторі. Соціальна взаємодія є не «застиглою» соціальною формою, а «живою» соціально-комунікативною практикою, що зумовлюється, спрямовується, структурується, регламентується соціальними відносинами, але здатна впливати на ці соціальні форми й змінювати їх (Вацлавик, Бивии & Джексон, 2000). У глобальному масштабі суспільства взаємодія досягає значення регулятора соціального життя всього людства як єдиного суб'єкта соціальної дії (Ильганаева, 2016).

Комунікаційна взаємодія в соціальному просторі розглядається нами як процес і результат об'єднання між людьми, коли воно призводить до інтегрального стану суб'єктів, що беруть у ньому участь (групи або спільноти людей, усе людство). Відповідно до сучасного розуміння взаємодії, що виконує функцію інтеграції в природних системах, взаємодія в суспільній системі також забезпечує соціальну інтеграцію. Системна функція комунікаційної взаємодії за допомогою всіх можливих каналів комунікації забезпечує рівноважний метаболізм у суспільстві як цілісній системі. Таким чином, комунікаційну взаємодію в суспільстві ми пропонуємо розглядати як процес установавання цілеспрямованого, програмованого зв'язку між суб'єктами, що взаємодіють у певному інтенціональному векторі. Результатом цього зв'язку може бути налагодження позитивних відносин або їх порушення й руйнування.

Вивчення еволюції форм соціальної взаємодії дозволило прояснити процес розгортання комунікаційної функції на різних етапах становлення соціальності в розмаїтті її форм, що мають певні залежності від соціально-культурного стану суспільства (Соколов, 2002). Установлено, що надбіологічні форми соціальної взаємодії задаються потребами суспільства відповідно до етапів його становлення. Близькими до наших результатів є матеріали досліджень, отриманих іншими дослідниками (Ильясов, 1991; Грабар, 2015; Бутовская, 1998; Бориснев, 2003). Функціональна зумовленість різних форм

забезпечення розвитку суспільства, людини та всього людства добре представлена в історичних дослідженнях соціальної комунікації. Відзначимо тільки, що формування широко диверсифікованої комунікаційної сфери було наслідком не просто необхідного технологічного розширення людини (за М. Маклюєном), але й потребою реалізації законів розвитку систем, що веде до досягнення ними граничних станів для наступного трансформаційного переходу, але це вже інша тема.

На відміну від попередніх досліджень, ми включаємо до ланцюга формоутворення комунікаційної взаємодії зв'язки, контакти, спілкування, комунікацію, що склали взаємопов'язаний, взаємозалежний, спіралевидно-циклічний процес формування медіального простору суспільства. У цьому процесі кожна з форм займає своє функціонально зумовлене місце відповідно до історико-культурного рівня розвитку суспільства. Першими з'являються зв'язки як внутрішнє інтуїтивне, але соціально зумовлене пристосування до навколишнього середовища. Інтуїтивне як скрите, як забуте у свідомості сучасної людини, що в умовах прасуспільства вело до усвідомлення початкових соціальних спільнот. У первісному суспільстві зв'язки (комунікація) устанавлювалися для адаптації до навколишнього середовища з використанням звуку, руху, психічних реакцій. Їх розвиток відповідав потребам пристосування біологічного виду до природного середовища. Далі він відповідав потребам суспільного розвитку через устанавлення родоплемінних, етнічних, національних, державних, міжнародних, релігійних, політичних, економічних та інших стосунків. У наш час зв'язки вже перевищили потенціал адаптивності. Вони мають забезпечити подальший розвиток суспільства, людства в рівновазі із природним середовищем. Тому зростає значення не лише властивостей технічного забезпечення комунікації, але й розуміння її значення з точки зору забезпечення інших форм соціальної взаємодії з урахуванням соціально-культурних змін та потреб функціонування та розвитку глобального суспільства. Ми маємо враховувати як якість зв'язків між людьми, так і якість зв'язків суспільства із Природою.

Визначення *контактної* форми становлення комунікаційної взаємодії дає нам розуміння процесів та засобів формування певних людських спільнот, здійснення трудових дій, локалізації груп і суспільств, а також розвитку мережевого простору життя й діяльності. Це стосується не лише віртуального простору, але й простору соціальної інфраструктури суспільства. *Спілкування*, як було зазначено вище, є досить вивченою формою соціальної взаємодії. У науці є певне консенсусне ставлення до спілкування як умови та способу досягнення розуміння між членами груп і спільнот, координації спільних дій та діяльності соціальних організацій, устанавлення консенсусних відносин на різних рівнях соціальної організації життя людей. Комунікація в цьому ланцюзі займає вищий щабель і досягає значення вищої форми соціальної взаємодії. Комунікація трактується як спосіб та умова досягнення спільних цілей для груп, спільнот і зміни станів учасників комунікаційного процесу, що забезпечують динамічну рівновагу системи людської популяції (Ильганаева, 2016).

Для досягнення нашої мети ми скористалися набутими даними, що описують стан розвитку комунікаційних феноменів, їх базові характеристики, варіанти класифікацій тощо, і склали варіант типологічного-родових відносин соціально-комунікаційної сфери. До типів соціальної комунікації віднесено фізичний (матеріальний, у тому числі технічний), біологічний (психічний, ментальний, когнітивний, індивідуально-психологічний), соціальний (аксіологічний, соціально-психологічний, соціальна свідомість), духовний. Вони визначаються її відношенням до рівня відтворення комунікаційного процесу в соціальній системі й відповідного стану розвитку комунікаторів, що включені до соціальних процесів з усіма притаманними їм властивостями (Ильганаева, 2016). Їх

структурно-функціональні характеристики впливають на комунікаційні технології, комунікативні практики, методи впливу на учасників соціальної взаємодії. Для визначення роду соціальної комунікації віднесена їй властивість бути посередником між учасниками комунікаційної взаємодії, штучно створених можливостей комунікації в соціумі (усна, письмова, візуальна тощо; змішані комунікації (біотехнологічні технології)). Видове різноманіття соціальної комунікації зв'язане з різними засобами здійснення комунікаційної взаємодії: вербальними (або словесні знаки – слова, словосполучення, які утворюють вербальні системи); невербальними (або німі знаки – жести, міміка, пози, рухи тіла, особливості голосу (висота, гучність, тон), символи (літерні, цифрові, образотворчі, кольорові)), які утворюють невербальні системи; синтетичними (або з'єднані знаки – образи: сценічний, кінематографічний, образотворчий, музичний, літературно-художній), які поєднують у собі вербальні і невербальні знаки та утворюють синтетичні системи в певних видах мистецтва; у конкретних ситуаціях видом комунікації є одяг і предмети побуту (Холод, 2013; Ільганасва, 2019).

Комунікаційний процес у суспільстві складається з низки підпроцесів формування комунікаційної взаємодії, що здійснюється в межах соціально-комунікаційної діяльності в суспільстві, включаючи традиційні та новітні медіатехнології. До них відносяться усвідомлення мети, формулювання повідомлень, вибір знакової системи й системи передачі інформації; каналу комунікації; форми подання змісту; кодування і декодування (доведення задуму ідеї до одержувача); інтерпретація повідомлення; сприйняття; розуміння як реакція на результат комунікації одержувача і відправника. Нові тенденції у сфері здійснення комунікаційного процесу знайшли відтворення в інтегральних моделях соціальної комунікації (Ilganayeva, 2020).

Розглянуті вище й інші дослідження не дозволяють нам ігнорувати загальносистемну соціальну тенденцію зростання ролі комунікації в житті суспільства й повертають до пошуку все більш точного номінаційно-сутнісного розуміння комунікації як медіальної функції в соціальному просторі життя людей. Отже, ми пропонуємо, виходячи з генералізаційних принципів обраної методології, визначати комунікацію як універсальну форму взаємодії, засновану на реалізації цільового імперативу, що має призначення й виявляється в передачі генетичного коду або програми (універсального (фізичного), біосферного, біосоціального й соціального) розвитку соціальної системи. Отже, комунікація виявляється універсальним медіумом, що виконує системно-інтеграційну функцію й забезпечує системі досягнення цілісності та її підйому на новий рівень розвитку. Нове розуміння комунікації як способу досягнення єдності систем, у тому числі соціальної системи «суспільство» і його підсистем, повністю відповідає сформованій соціально-культурній ситуації в сучасному суспільстві (Ilganayeva, 2020). Через систему комунікацій у суспільстві транслюється система цінностей, яка виходить із вивчення світобудови як форми взаємодії двох сил: позитивної та негативної; сили, що об'єднує і роз'єднує, сили, що творить і руйнує.

Функціональним призначенням соціальної комунікації є не тільки підтримання соціальних зв'язків, підпорядкування партнера/партнерів своїй меті, але й спільна зміна станів свідомості сторін комунікації. Тому можна стверджувати, що основною відзнакою комунікації як вищої форми взаємодії в суспільстві є принцип комунікаційної єдності, реалізація якого передбачає досягнення інтегрального стану соціальної свідомості, де всі агенти взаємодії:

- знаходяться в єдності відчуття їх загального світу (середовища);

– ідентифікують себе із загальними цінностями (індикаторами відповідності єдності) кожного учасника без розрізень їх раси, статі, віку, мови та інших ознак, які відрізняють одну людину від іншої;

– сприймають загальну мету взаємодії, розуміють спільність завдань, ролей, рівність щодо одержання загального результату тощо. Такий стан є результатом розвитку соціальної комунікації та проявляється поступово на різних рівнях суспільної діяльності й організації суспільства до досягнення ним повної цілісності. При детальному розгляді принцип комунікаційної єдності визначає позитивну інтенціональність соціальної комунікації. Комунікація як форма соціальної взаємодії в нових умовах перетворюється з потенціалу на силу (енерго-когнітивну), що забезпечує досягнення людством стану єдності й переходу до нової духовної системи.

Висновки.

Доведено, що головними конструктами, що пов'язують різні підходи до вивчення соціальних процесів в умовах нової медіареальності, є комунікація й комунікаційний процес. Ураховуючи широту включення комунікації в процес наукових досліджень, стає зрозумілою потреба в розширенні поля наукової концептуалізації сфери соціальної комунікації. Крім цього, ця сфера тепер асоціюється з комунікаційною взаємодією в умовах медіапростору соціуму. Відзначено, що в наш час формується зовсім інша системна організація комунікаційної взаємодії в суспільстві, що зумовлена його масштабами й змістовним наповненням стосунків між соціальними суб'єктами, із суспільством та природним середовищем.

Поглиблення вивчення комунікаційних феноменів є системною потребою вдосконалення соціальної взаємодії й стану суспільства. Комунікація й комунікаційний процес у зовнішньому прояві виконує системно-регуляторну функцію, а у внутрішньому значенні реалізує свої властивості інтеграції суспільства на всіх рівнях його існування й веде до переходу суспільної системи на новий рівень розвитку.

Література

- Бауман, З. (2005). *Индивидуализированное общество*. Москва : Логос, 390.
- Бориснев, С.В. (2003). *Социология коммуникаций*. Москва : ЮНИТИ, 270.
- Бутовская, М.Л. (1998). Эволюция человека и его социальной структуры. *Природа*, (9), 87–99.
- Вацлавик, П., Бивии, Д., Джексон, Д. (2000). *Прагматика человеческих коммуникаций: Изучение паттернов, патологий и парадоксов взаимодействия*. Москва : Апрель-Пресс, Издательство ЭКСМО Пресс, 320.
- Грабар, Н.Г. (2015). *Спілкування в бібліотеці: теоретико-методологічний аналіз*. Харків : Майдан, 354.
- Дегтярев, А.Н. (2020). *Конверсия институтов. Начала теории*. Москва: Издательство NOTA BENE, 240.
- Зотов, В.В., Лысенко, В.А. (2010). Коммуникативные практики как теоретический конструкт изучения общества. *Теория и практика общественного развития*, (3), 53–55.
- Ильганаева, В.А. (2009). *Социальные коммуникации (теория, методология, деятельность): словарь-справочник*. Харьков : КП «Городская типография», 392.
- Ильганаева, В.А. (2016). Медиа как фактор формирования единства человеческого сообщества. *Медіатрансформації: рік другий [ред. О.М. Холод]*. Київ, 85–107.

- Ильганаева, В.А. (2017). Социальное сознание в контексте эволюции отражательной системы общества. *Наука 21 века: консолидация науки в условиях системных социально-культурных трансформаций [ред. С.А. Заветный, В.А. Ильганаева]*. Харьков : Міськдрук, 144–187.
- Ильин А.Н. (2015). Социальная атомизация и ослабление политической активности в условиях консюмеризма. *Горизонты гуманитарного знания*, (5), 58–82.
- Ильясов, Ф.Н. Коммуникативный подход к идентификации сознания. *Вестник Академии Наук СССР*, 1991, №2, 62–67.
- Ильганаєва, В.О. (2019) Інтегральна концептуалізація як шлях до розкриття сутності соціальної комунікації. *Вісник Книжкової Палати*, (5), 14–17.
- Конах, В.К. (2015). Поняття «медіа-простір» в науковій думці. *Політологія. Вісник Дніпропетровського університету*, (2), 112–129.
- Коротков, И. (2008). Медиа как предельный опыт. *Медиа-философия II. Границы дисциплины*, Санкт-Петербург : Санкт-Петербургское философское общество, 39–42.
- Крапивенский, С.Э. (1996). *Социальная философия*. Волгоград : Комитет по печати, 352.
- Крылов, А.А. и Юсупов, И.М. (2016). Информационный взгляд на комплементарность сознания и духовности. У: *Материалы II международной научно-практической конференции «Духовно-нравственное развитие молодежи: междисциплинарная проблема XXI века» (13–14 октября 2016 г., Набережные Челны)*. Отримано 03 березня 2021 р. з http://kpfu.ru/portal/docs/F710061118/Krylov_Jusupov.pdf
- Кузнецов, Н.А., Баксанский, О.Е. и Гречишкина, Н.А. (2006). Фундаментальное значение информатики. *Информационные процессы*, Том 6, (2), 81–109.
- Лазаревич, А.А. (2010). Коммуникативно-диалогические основы преодоления социальной деструктивности. *Філософія спілкування: філософія, психологія, соціальні комунікації*, (3), 56–62.
- Лисичкин, В.А. и Шелепин, Л.А. (2001). *Глобальная империя Зла*. Москва : Крымский мост – 9Д, 445.
- Навроцький, В.В. (2005). *Логіка соціальної взаємодії*. Харків : Консум, 204.
- Новиков, А.С. (2009). Атомизация общества и её роль в становлении «общества масс». *Теория и история*, (2), 192–197.
- Рашкофф, Д. (2003). *Медиавирус. Как поп-культура тайно воздействует на ваше сознание*. Москва : Ультра-Культура, 323.
- Розанов, Ф.И. (2015). Современные исследования социальных проблем. *Modern Research of Social Problems*, 7(51), 186–204.
- Соколов, А.В. (2002). *Общая теория социальной коммуникации*. Санкт-Петербург : Изд-во Михайлова, 449.
- Фридман, В.С. (2007). Словарь этологических терминов со специальным уклоном в исследовании коммуникации животных. Отримано 12 березня 2021 р. з <http://ethology.ru/library/?id=275>
- Холод, О.М. (2013). *Гіпермаркет свідомості і масмедіа: трансформація свідомості* (т. 1–2). Київ : Київський національний університет культури і мистецтв, 141.
- Холод, О.М. (2011). *Теорія інмутації суспільства*. Київ : КиМУ, 305.
- Чойропов, Ц.Ц. (2014). Социальные отношения как универсальный интегрирующий фактор в обществе. *Человек. Культура. Образование*, (1 (11)), 141–148.
- Ilganayeva, V. (2020). Integral State of Social Interaction in the Media Space of Modern Society. *Media4u Magazine*, (2), 1–4.

- McFarlane, D.A. (2012). Social communication in a technology-driven society: a philosophical exploration of factor-impacts and consequences. *American Communication Journal*, Vol. 12, (1), 1–14.
- Williams Woolley A., Chabris, Ch. F., Pentland, A., Hashmi, N. & Malone, T. W. (2010). Evidence for a Collective Intelligence Factor in the Performance of Human Groups. *Science*, Vol. 330, 686–688.

References

- Bauman, Z. (2005). *Individualizirovannoe obshchestvo [Individualized society]*. Moscow : Logos, 390.
- Borisnev, S.V. (2003). *Sociologiya kommunikacij [Sociology of communications]*. Moscow : YUNITI, 270.
- Butovskaya, M.L. (1998). Evolyuciya cheloveka i ego socialnoj struktury. *Priroda [Nature]*, (9), 87–99.
- Vaclavik, P., Bivii, D., Dzhekson, D. (2000). *Pragmatika chelovecheskih kommunikacij: Izuchenie patternov, patologij i paradoksov vzaimodejstviya [The Pragmatics of Human Communication: Exploring the Patterns, Pathologies, and Paradoxes of Interaction]*. Moscow : Aprel-Press, Izdatelstvo EKSMO Press, 320.
- Hrabar, N.H. (2015). *Spilkuvannia v bibliotetsi: teoretyko-metodolohichni analiz [Communication in the library: theoretical and methodological analysis]*. Kharkiv : Maidan, 354.
- Degtyarev, A.N. (2020). *Konversiya institutov. Nachala teorii [Conversion of institutions. Beginnings of theory]*. Moscow : NOTA BENE, 240.
- Zotov, V.V., Lysenko, V.A. (2010). Kommunikativnye praktiki kak teoreticheskij konstrukt izucheniya obshhestva. *Teoriya i praktika obshhestvennogo razvitiya [Theory and practice of social development]*, (3), 53–55.
- Ilganaeva, V.A. (2009). *Soczialnye kommunikaczii (teoriya, metodologiya, deyatelnost): slovar-spravochnik [Social communications (theory, methodology, activity): reference dictionary]*. Kyiv : Gorodskaya tipografiya, 392.
- Ilganaeva, V.A. (2016). Media kak faktor formirovaniya edinstva chelovecheskogo soobshhestva. *Mediatransformaczia: rik drugi [Media Transformation: Year Two] (O. Kholod, red.)*. Kyiv, 85–107.
- Ilganayeva, V.A. (2017). Sotsialnoye soznaniye v kontekste evolyutsii otrazhatelnoy sistemy obshchestva. *Nauka 21 veka: konsolidatsiya nauki v usloviyakh sistemnykh sotsialno-kulturnykh transformatsiy: kollektivnaya monografiya (S. Zavetnyy, V. Ilganayeva, red.) [Science of the 21st century: consolidation of science in the context of systemic socio-cultural transformations (ed. S. Zavetny, V. Ilganayev)]*. Kharkiv : Miskdruk, 144–187.
- Ilin, A.N. (2015). Soczialnaya atomizaczia i oslablenie politicheskoy aktivnosti v usloviyakh konsyumerizma. *Gorizonty gumanitarnogo znaniya [The horizons of humanitarian knowledge]*, (5), 58–82.
- Ilyasov, F.N. Kommunikativnyj podkhod k identifikaczii soznaniya. *Vestnik Akademii Nauk SSSR [Bulletin of the Academy of Sciences of the USSR]*, 1991, (2), 62–67.
- Ilhanaieva, V.O. (2019). Intehralna kontseptualizatsiia yak shliakh do rozkryttia sutnosti sotsialnoi komunikatsii. *Visnyk Knyzhkovoi Palaty [Bulletin of the Book Chamber]*, (5), 14–17.
- Konakh, V.K. (2015). Poniattia «media-prostir» v naukovii dumtsi. *Politolohiia. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu [Politology. Bulletin of Dnipropetrovsk University]*, (2), 112–129.

- Korotkov, I. (2008). Media kak predelnyj opyt. *Media-filosofiya II. Granicy discipliny [Media Philosophy II. Discipline boundaries]*, Sankt-Peterburg : Sankt-Peterburzhskoe filosofskoe obshchestvo, 39–42.
- Krapivenskij, S.E. (1996). *Socialnaya filosofiya [Social philosophy]*. Volgograd : Komitet po pečati, 352.
- Krylov, A.A. i Yusupov, I.M. (2016). Informacionnyj vzglyad na komplementarnost soznaniya i duhovnosti. U: *Materialy II mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoj konferencii «Duhovno-nravstvennoe razvitie molodezhi: mezhdisciplinarnaya problema XXI veka» [Materials of the II International Scientific and Practical Conference «Spiritual and Moral Development of Youth: An Interdisciplinary Problem of the XXI Century»]* (13–14 oktyabrya 2016 g., Naberezhnye Chelny). Otrimano 03 bereznya 2021 r. z http://kpfu.ru/portal/docs/F710061118/Krylov_.Jusupov.pdf
- Kuznecov, N.A., Baksanskij, O.E. i Grechishkina, N.A. (2006). Fundamentalnoe znachenie informatiki. *Informacionnye processy [Information processes]*, Tom 6, (2), 81–109.
- Lazarevich, A.A. (2010). Kommunikativno-dialogicheskie osnovy preodoleniya socialnoj destruktivnosti. *Filosofiiia spilkuvannia: filosofiiia, psykholohiia, sotsialni komunikatsii [Philosophy of communication: philosophy, psychology, social communications]*, (3), 56–62.
- Lisichkin, V.A. i SHelepin, L.A. (2001). *Globalnaya impereiya Zla [Global Empire of Evil]*. Moscow : Krymskij most – 9D, 445.
- Navrotskyi, V.V. (2005). *Lohika sotsialnoi vzaiemodii [The logic of social interaction]*. Kharkiv : Konsum, 204.
- Novikov, A.S. (2009). Atomizaciya obshchestva i eyo rol v stanovlenii «obshchestva mass». *Teoriya i istoriya [Theory and history]*, (2), 192–197.
- Rashkoff, D. (2003). *Mediavirus. Kak pop-kultura tajno vozdejstvuet na vashe soznanie [Media virus. How pop culture secretly affects your mind]*. Moskow : Ultra–Kultura, 323.
- Rožanov, F.I. (2015). Sovremennye issledovaniya socialnyh problem. *Modern Research of Social Problems*, 7(51), 186–204.
- Sokolov, A.V. (2002). *Obshchaya teoriya socialnoj kommunikacii [General theory of social communication]*. St. Petersburg : Izd-vo Mihajlova, 449.
- Fridman, V.S. (2007). Slovar etologicheskikh terminov so specialnym ukonom v issledovanii kommunikacii zhivotnyh [Dictionary of ethological terms with a special bias in the study of animal communication]. Otrimano 12 bereznya 2021 r. z <http://ethology.ru/library/?id=275>
- Kholod, O.M. (2011). *Teoriia inmutatsii suspilstva [The theory of inmutation of society]*. Kyiv : KyMU, 305.
- Kholod, O.M. (2013). *Hipermarket svidomosti i masmedia: transformatsiia svidomosti [Hypermarket of consciousness and mass media: transformation of consciousness]* (t. 1–2). Kyiv : Kyivskiy natsionalnyi universytet kultury i mystetstv, 141.
- Chojropov, C.C. (2014). Socialnye otnosheniya kak universalnyj integriruyushchij faktor v obshchestve. *Chelovek. Kultura. Obrazovanie [Human. Culture. Education]*, (1 (11)), 141–148.
- Ilganayeva, V. (2020). Integral State of Social Interaction in the Media Space of Modern Society. *Media4u Magazine*, (2), 1–4.
- McFarlane, D.A. (2012). Social communication in a technology-driven society: a philosophical exploration of factor-impacts and consequences. *American Communication Journal*, Vol. 12, (1), 1–14.

Williams Woolley A., Chabris, Ch. F., Pentland, A., Hashmi, N. & Malone, T. W. (2010). Evidence for a Collective Intelligence Factor in the Performance of Human Groups. *Science*, Vol. 330, 686–688.

РОЗВИТОК МЕДІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Валентина Ільганаєва,
доктор історичних наук,
професор кафедри соціокультурної діяльності,
КЗВО «Ужгородський інститут культури і мистецтв» ЗОР,
Минайська 38/88, Ужгород, 88009, Україна

Анотація

Мета статті полягає в обґрунтуванні чинників, змісту еволюційного розгортання комунікації як медіальної функції в суспільстві.

Методи дослідження й техніки. *Методологічна цілісність* вивчення комунікаційних феноменів досягається використанням низки наукових підходів: історико-еволюційного, системно-інтеграційного, процесного, телеологічного, що роблять можливим провести необхідний синтез знань відносно функціональності соціальної комунікації. Вони стимулюють процеси фундаменталізації, інтеграції, генералізації, інновації науково-пізнавальної діяльності в соціально-комунікаційній сфері. Використання сукупності наукових підходів дозволяє верифікувати досягнення досліджень різних наукових напрямів, що використовують комунікаційний принцип для вивчення соціальних процесів та впливають на формування розуміння єдності комунікаційних процесів у суспільстві.

Висновки. Доведено, що поглиблення вивчення комунікаційних феноменів є системною потребою вдосконалення соціальної взаємодії в суспільстві. Відзначено, що в наш час формується зовсім інша системна організація комунікаційної взаємодії, що зумовлена як його масштабами комунікаційного процесу в суспільстві. Соціальне призначення комунікації й комунікаційного процесу проявляється через системо-регуляторну функцію, що забезпечується структурною формою комунікаційних процесів та їх змістом. Медіальна функція комунікації спрямована на забезпечення інтеграції суспільства й людства з досягнення рівноважної соціальної взаємодії та стану суспільства як цілісної системи.

Ключові слова: комунікація, соціальна взаємодія, соціальні комунікації, визначення, функціональність, медіальність.

Submitted to the editor – 31.03.2021

Reviewed – 18.05.2021

Accepted for printing – 06.07.2021

Подано до редакції – 31.03.2021

Рецензовано – 18.05.2021

Прийнято до друку – 06.07.2021

